

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ГЛАС НАДЕЖДА ЕООД И ЕЛЕНКОВ с/у БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 14134/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

11 октомври 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

11/01/2008

Настоящото решение ще стане окончателно при условията определени в член 44 § 2 от Конвенцията. Върху него могат да бъдат извършени поправки по формата.

По делото Глас Надежда ЕООД и Еленков с/у България,

Европейския Съд за Правата на Човека (пето отделение), в състав

от :

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *председател*,

Г-жа С. БОТУШАРОВА,

Г-н К. ЮНГВИРТ

В. БУТКЕВИЧ

Г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА

Г-да Р. МАРУСТ,

М. ВИЛИЖЕР, *съдии*,и Г-жа С. ВЕСТЕРДИЕК, *секретар на отделението*,

След проведено съвещание на състава на 18 септември 2007 г.,

Постановява следното решение, прието на същата дата :

ПРОЦЕДУРА

1. В основата на делото стои жалба (№ 14134/02) подадена срещу Република България и с която дружество с ограничена отговорност със седалище в София, Глас Надежда ЕООД, и гражданин на тази държава, г-н Анатоли Еленков, едноличен собственик и управител на гореупоменатото дружество, са сезирали Съда на 18 октомври 2001 г. по силата на член 34 от Конвенцията за защита на Правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателите се представляват пред Съда от адвокат Й. Грозев, адвокат от София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент, Г-жа М. Караджова, от Министерството на Правосъдието.

3. Жалбоподателите се оплакват от отказа на компетентния орган да издаде на Глас Надежда ЕООД лиценз за радиоразпространение, както и от отказа на Върховния административен съд да преразгледа по същество решението на този орган. Те твърдят, че по този начин са нарушени правата им гарантирани от членове 9, 10 и 13 от Конвенцията.

4. На 8 декември 2005 г., Съдът реши да съобщи жалбата на Правителството и, в приложение на член 29 § 3 от Конвенцията, да разгледа едновременно допустимостта и съществуването на жалбата.

ФАКТИТЕ

I. ИЗЛОЖЕНИЕ НА ФАКТИТЕ

A. Контекста

5. Роден през 1972 г. и живущ в София, г-н Еленков е християнин по вероизповедание и член на Българската протестантска църква. През 2000 г., той решава да създаде дружеството Глас Надежда ЕООД, чрез което той е възнамерявал да получи лиценз за радиоразпространение за религиозна радиостанция. Тази инициатива е получила подкрепата на множество български и чуждестранни религиозни личности от различни вероизповедания, както и от дирекцията по вероизповеданията към Министерски съвет.

Б. Молбата за лиценз за радиоразпространение и нейното отхвърляне

6. На 1^{ви} юни 2000 г., Министерски съвет обявява, че определен брой честоти за регионално радиоразпространение ще бъдат предоставени на частни оператори в няколко града. Десет от тези лицензи са били предвидени за София.

7. На 16 август 2000 г., Глас Надежда ЕООД се е обърнала към Държавната Комисия по Далекосъобщенията („ДКД” – параграфи 24 и 25 по-долу), за да получи лиценз за излъчване на радио станция предлагаща религиозни програми за християнското вероизповедание в района на град София. В подкрепа на своята молба, дружеството представя по-специално план за действие, както и проекта, концепцията, тематиката и програмирането на предаванията. От тази документация става ясно, че е имало намерение да излъчва основно християнски предавания.

8. Съгласно установената процедура, молбата е предадена на Националния съвет за радио и телевизия („НСРТ” – параграф 27 по-долу). След като е разгледал молбата на 26 септември 2000 г., съвета я отхвърля с решение от 2 октомври 2000 г., което не е съобщено на Глас Надежда ЕООД. В него се посочва, без друго уточнение, че въпреки че дружеството е представило всички изискуеми документи, тези относно програмите не съответстват на точки 3.4, 3.5 и 4.3 от критериите определени от него за предоставянето на лицензи на регионалните радио оператори, и отговарят само частично на точки 3.1, 3.2, 3.3, 4.1 и 4.2 (параграф 28 по-долу). Освен това, Глас Надежда ЕООД не притежава никакъв предходен опит в областта на създаването на програми в района.

9. Съгласно установената процедура (параграф 26 по-долу), това решение е било адресирано до ДКД.

10. С решение от 2 ноември 2000 г. ДКД отказва издаването на лиценз за радиоизпространение на Глас Надежда ЕООД. Тя заявява, че решението ѝ се основава на решението на НСРТ от 2 октомври 2000 г.

В. Молбата за съдебен контрол на решението на ДКД

11. Глас Надежда ЕООД подава пред Върховния административен съд молба за съдебен контрол на решението на ДКД. Дружеството изтъква, че тъй като не е ясно дали решението на НСРТ подлежи на пряк съдебен контрол, върховният съд е трябвало най-напред да се произнесе по законността на решението на този орган, преди да се произнесе по законността на решението на ДКД. То поддържа, освен това, че е представило всички изискуеми документи, които съответстват на всички критерии определени от НСРТ. Факта, че последния не е обяснил с какво тези документи не спазват критериите в сила противоречи на процесуалните правила и изискването според което административните решения трябва да бъдат мотивирани. Напротив, според него, всички критерии на НСРТ са били спазени. Решенията на тези органи са също така в противоречие с приложимите правни разпоредби и не съответстват на предмета и целта на същите. В допълнителна молба, Глас Надежда ЕООД е представила подробно становище по всяко от твърдените нарушения за неспазване на съответните критерии на НСРТ.

12. С решение от 12 март 2001 г., тричленен състав на Върховния административен съд отхвърля молбата за съдебен контрол. Той казва, че решението на НСРТ следва да бъде обект на контрол в друга процедура. А Глас Надежда ЕООД не е искала подобен контрол. Освен това, непряк контрол на това решение в рамките на процедурата насочена срещу решението на ДКД е невъзможно. Върховният съд добавя, че решението на ДКД се отнася до предоставянето на радио честоти, а това на НСРТ се отнася до съдържанието на предаванията. Така, че не е възможно да се предостави лиценз за радио разпространение без преди това НСРТ, да е установил, че този лиценз ще бъде използван за разпространението на качествени програми. Това означава, че в своето решение, ДКД е обвързана с решението на НСРТ; като отказа на втория по този начин не е позволил на първата да предостави поискания лиценз.

13. Глас Надежда ЕООД депозира нова жалба пред петчленен състав на Върховния административен съд в която подчертава, че ако може да се приеме, че отказа на НСРТ е обвързващ за ДКД, първият трябва при всички случаи да мотивира решението си.

14. С окончателно решение от 11 юли 2001 г., петчленния състав потвърждава решението на тричленния, разгледал делото преди това, като счита по-специално, че ДКД е обвързана с решението на НСРТ и не може да контролира законността на това решение. Освено това, Върховният административен съд, в рамките на процедура насочена срещу решението на ДКД, не може той също да разгледа законността на решението на НСРТ. Той ще може да го направи само, ако беше сезиран с молба за съдебен контрол на решението на упоменатия орган.

Г. Молбата за съдебен контрол на решението на НСРТ

15. След като се е запознало със съдържанието на решението на НСРТ, докато процедурата за съдебен контрол на решението на ДКД е била в процес, Глас Надежда ЕООД е поискала на 1^{ви} март 2001 г. съдебния контрол на същото. Дружеството отбелязва, че е предоставило всички необходими документи, като по този начин установява, че е спазило критериите на НСРТ за издаването на лиценз. Все пак, този орган не му е съобщил какви недостатъци е установил; с оглед на това не е издало надлежно мотивирано решение, в нарушение на правилата за административната процедура.

16. С решение от 21 март 2002 г., тричленен състав на Върховния административен съд отхвърля молбата, като счита, че преценката на НСРТ по въпроса дали искането за издаване на лиценз отговаря на критериите определени от самият него не подлежи на съдебен контрол, тъй като НСРТ разполага с дискреционна власт в тази област. В конкретния случай, този съвет е установил, че документите относно програмите подадени от Глас Надежда ЕООД не съответстват на критериите определени от него в областта на регионалното излъчване, функционирането на дружеството и търговските перспективи, и отговаря само частично на неговите критерии относно доказателствата и уникалния характер на тематиката на програмите, съответствието с очакванията на слушателите и професионалните и технологични ресурси. А подобни констатации са единствено от компетентността на НСРТ.

17. Глас Надежда ЕООД депозира жалба пред петчленен състав на Върховния административен съд, като подчертава отново същите аргументи.

18. С окончателно решение от 28 декември 2002 г., този състав потвърждава предходното решение на тричленния състав на Върховния съд, като одобрява напълно неговите изводи.

Д. Опитите за получаване на копие от доклада на обсъжданията на НСРТ

19. На 16 декември 2000 г., г-н Еленков, действащ от името на дружеството Глас Надежда ЕООД, иска от НСРТ да му предостави копие от доклада за обсъжданията, които е провел при разглеждането на искането за радио разпространение. Той се основава на закона от 2000 г. за достъп до обществена информация.

20. След като НСРТ не е отговорил в законоустановения срок, г-н Еленков се обръща към Софийския градски съд, за да разгледа мълчаливия отказ на същата.

21. С решение от 2 юли 2001 г., Софийският градски съд отменя мълчаливия отказ на НСРТ и разпорежда на същия да отговори на получената молба за информация. Той счита, че доклада за осъжданията на НСРТ е обществена информация по смисъла на закона от 2000 г.

22. След като НСРТ не обжалва, решението влиза в сила кратко време след това. Все пак, към датата, на която жалбоподателите за последен път са предали информация на Съда (26 юни 2006 г.), НСРТ все още не е бил изпълнил това решение, нито отговорил на молбата за информация подадена от жалбоподателите.

II. ПРИЛОЖИМОТО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКИ

А. Конституцията

23. Приложимите разпоредби от Конституцията от 1991 г. са формулирани както следва :

Член 37

« (1) Свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними. Държавата съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи.

(2) Свободата на съвестта и на вероизповеданието не може да бъде насочена срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на други граждани.»

Член 39

« (1) Всеки има право да изразява мнение и да го разпространява чрез слово - писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин.

(2) Това право не може да се използва за накърняване на правата и доброто име на другото и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността. »

Член 40

« (1) Печатът и другите средства за масова информация са свободни и не подлежат на цензура.

(2) Спирането и конфискацията на печатно издание или на друг носител на информация се допускат само въз основа на акт на съдебната власт, когато се накърняват добрите нрави или се съдържат призови за насилствена промяна на конституционно установения ред, за извършване на престъпление или за насилие над личността. (...) »

Член 41

« (1) Всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала.

(2) Гражданите имат право на информация от държавен орган или учреждение по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна или друга защитена от закона тайна или не засяга чужди права. »

Б. Закона от 1998 г. за далекосъобщенията

24. По времето на събитията, закона за далекосъобщенията е уреждал всички форми на далекосъобщения, независимо дали това става по телефон, радио или телевизия. Основният регулативен орган определен в закона е ДКД (преименована на Комисия за регулиране на далекосъобщенията през февруари 2002 г.). На времето, този орган е бил оправомощен, между другото да издава, изменя, допълва, блокира, спира и отнема лицензите за радио и телевизионно разпространение в следствие на решение на НСРТ (член 27 § 5 от закона).

25. ДКД е колегиален орган към Министерски съвет (член 22 § 1). Тя се състои от пет члена номинирани от Министър председателя, по предложение на Съвета на министрите, за мандат от седем години, който може да бъде подновяван веднъж (член 23 §§ 1 и 2). Нейните членове могат да не достигнат до края на мандата си единствено в случай на оставка от тяхна страна или при тежко нарушение на разпоредбите на закона, тежко или системно нарушение на официалните им задължения, извършването на тежко умишлено престъпление или невъзможността за изпълнение на функциите им за повече от шест месеца (член 23 § 4). Организацията и функционирането на ДКД и нейният секретариат са предвидени с правилник издаден от Министерски съвет (член 26 § 1).

В. Закона от 1998 г. за радиото и телевизията

26. По силата на член 150 § 1 от закона за радиото и телевизията, такъв какъвто е в сила към момента на събитията, радио и

телевизионното разпространение са разрешени само с лиценз издаден от ДКД. Молбата за издаване на лиценз трябва да бъде адресирана до последната и придружен с проекта, концепцията, тематиката и програмирането (член 111 от закона). Служител на ДКД проверява подадените документи и, ако установи нередности, ги съобщава на молителя, който разполага със седем дни, за да ги отстрани. В отсъствието на поправка, молбата не се разглежда (член 112). ДКД трябва да предаде приетата молба ведно с прикрепените документи на НСРТ (член 113), който след това трябва да постанови мотивирано решение по повод на искането в срок от един месец (член 115 § 1). Решението е след това предадено в срок от седем дни на ДКД (член 115 § 2), който издава лиценза в срок от един месец (член 115 § 4).

27. НСРТ е бил независим орган натоварен със защитата на свободата на словото, независимостта на радио и телевизионните оператори и интересите на слушателите/зрителите (член 20 § 1 от закона). Пет от деветте му члена са избани от Народното събрание и останалите четири члена са номинирани от Президента на Републиката (член 24 § 1). Освен консултативни правомощия, той е имал за задача да следи дейностите на радио и телевизионните оператори и да издава, изменя или отнема лицензите за разпространение (член 32 §1, ал 1 и 9). През ноември 2001 г., НСРТ става Съвет за електронните медии.

Г. Критериите на НСРТ относно програмите

28. В брой 5/6 на своя бюлетин от 2000 г., НСРТ публикува своите „критерии относно програмите с оглед издаването на лицензи на местните оператори за радио разпространение”, със следното съдържание:

« 1. Правен статут

1.1. Спазването на изискванията на член 105 от закона от 1998 г. за радиото и телевизията. *Бележка: за процедиране към оценката на следните критерии е задължително този критерий да бъде спазен.*

1.2. Прозрачност и структура на капитала на [оператора] 0 до 5 точки

2. Опит в областта на създаването на радио програми

2.1. Степен на законност на предходния опит 0 до 10 точки

Бележка: оценката се извършва по обратна скала; когато молителят получи 0 точки на този етап, не се съставя оценка по отношение на критерии 2.2, 2.3 и 2.4.

2.2. Степен на покритие на населението от излъчването на [радио станцията] 0 до 5 точки

Бележка: степента на покритие на населението от излъчването се оценява въз основа на слушателите в региона изразено в процентни пунктове.

2.3. Уникален характер на формата на излъчване 0 до 3 точки

2.4. Обществени функции 0 до 3 точки

– информация и коментари

– култура и обучение

– програми за групи в неравностойно положение

2.5. Установени предходни нарушение на [закона за радиото и телевизията] 0 до 5 точки

Бележка: оценката се извършва според обратна скала, въз основа на доклад от дирекцията по наблюдение на НСРТ.

3. Цели на програмите

3.1. Оправдаване на избраната тематика 0 до 10 точки

Бележка: [Ако молителят получи] 0 точки, другите критерии не се оценяват.

3.2. Уникален характер (за района) на тематиката на програмите 0 до 10 точки

3.3. Съответствие с очакванията на слушателите 0 до 5 точки

3.4. Регионална насоченост на програмите 0 до 5 точки

3.5. Обществени функции 0 до 10 точки

– информация и коментари

– култура и обучение

– програми за групи в неравностойно положение

4. Капацитет за продуциране на програми

4.1. Професионални ресурси 0 до 5 точки

4.2. Технологични ресурси 0 до 5 точки

4.3. Търговски перспективи 0 до 10 точки

5. Инсталиране на технически мрежи в повече от един район

5.1. Капацитет за програмиране за извън регионално излъчване

5.2. Регионална насоченост на всяко предаване

Бележка: оценката на [критериите] 5.1. и 5.2. се оценява от 0 до 3 и се получава, като се умножат двата резултата.

Максималният брой точки за всички критерии е 100. »

Д. Решение № 10/1999 г. на Конституционния съд

29. На 25 юни 1999 г., Конституционния съд е постановил решение (*реш. № 10 от 25 юни 1999 г. по к.д. № 36 от 1998 г., обн. ДВ, бр. 60 от 2 юли 1999 г.*) в рамките на процедура инициирана от 52 депутати, които считат, че определен брой от разпоредбите на закона от 1998 г. за радиото и телевизията трябва да бъдат обявени за противоконституционни. Върховната съдебна власт е постановила между другото следното :

« Според Закона [от 1998] за далекосъобщенията (ЗД) лицензиите се издават от ДКД и се утвърждават от Министерския съвет. Докато това лицензиране е за изграждане на далекосъобщителни мрежи и за ползване на радиочестотния спектър и за разпределението му, решението на НСРТ по [закона от 1998 г. за радиото и телевизията] е за съдържанието на услугите, които ще се предоставят чрез спектъра. Разпоредбите на [закона от 1998 г. за далекосъобщенията], се отнасят до лицензии за изграждане на далекосъобщителни мрежи и предоставяне на услуги чрез ползване на радиочестотния спектър. Контролът върху подготвянето, създаването и разпространението на радио- и телевизионни програми (...) е извън компетентността на ДКД.

По отношение на медиите и в частност на радиото и телевизията съществува конституционната повеля на чл. 40, ал. 1 от Конституцията за превръщането им в автономни, обществени институции, освободени от опеката на определен държавен орган. Затова регулаторните функции за радиото и телевизията са предоставени (...) на НСРТ, който не е държавен орган.

През последните години за първи път в българското законодателство се разграничава режимът за създаване на далекосъобщителни оператори от режима за радио- и телевизионни оператори. Лицензирането на далекосъобщителни оператори се осъществява по [закона от 1998 г. за далекосъобщенията], а лицензирането за програмна дейност - по [закона от 1998 г. за радиото и телевизията]. Това са два различни типа дейности, като при лицензирането ще следва да се следи главно за технологични изисквания - по [закона от 1998 г. за далекосъобщенията], а за естетическо-художествени качества - по [закона от 1998 г. за радиото и телевизията]. Същевременно медийният закон не дава основание да се поставя под съмнение самостоятелността на процедурата по издаване на радио- и телевизионни лицензии, тъй като в чл. 115 ЗРТ се предвижда НСРТ да изготвя мотивирано решение по всяко искане за лицензия за електронна медийна дейност и ако съгласно решението на НСРТ искането се удовлетворява, съветът прилага към решението си и проекта за лицензия. Неоснователно е твърдението (...), че "ДКД не е законно обвързана от решението на НСРТ. Тя [ДКД] може да издаде лицензия, но може и да откаже, независимо от положителното решение на НСРТ." Комисията няма право да се произнася по критериите, определени в [закона от 1998 г. за радиото и телевизията]. Всички въпроси, свързани с издаването, изменението и прекратяването на лицензиите за радио- и телевизионна дейност, съответно с гарантиране на правото на свободно изразяване чрез медиите, са в правомощията на НСРТ.

Конституционният съд нееднократно се е произнасял по въпроса за отношенията между комуникационните права и регулаторните органи в информационното пространство. Връзката между свободата на словото и правомощията на ДКД са били предмет на разглеждане и в Решение № 33 от 1998 г., където аргументацията на съда важи и за настоящия случай. В решението се казва: "Както вече Конституционният съд е посочил в свое Решение № 7 от 1996 г. по к.д. № 1 от 1996 г., държавната намеса при разпределение на радиочестотния спектър е неизбежна, от което следва, че свободата на електронните медии по чл. 40, ал. 1 от Конституцията не изключва интервенцията на държавата. Принципът на чл. 40, ал. 1 ще бъде

спазен, когато условията и редът за лицензиране са публични, достъпни и предварително установени.»

Е. Съдебния контрол на решенията на ДКД и на НСРТ

30. По силата на член 25 § 3 от закона от 1998 г. за далекосъобщенията, решенията на ДКД могат да бъдат контролирани от Върховния административен съд.

31. Член 38 от закона от 1998 г. за радиото и телевизията, така както е формулиран по времето на събитията, е предвиждал, че решенията на НСРТ да предостави, да спре или да отнеме лиценз за радио разпространение могат също да бъдат преразгледани от Върховния административен съд.

32. По силата на член 41 § 3 от закона от 1979 г. за административното производство (« *Закон за административното производство* »), който, по времето на събитията, е уреждал по-специално процедурата за съдебен контрол на административните решения, съдът извършващ контрола трябва да провери законността на административните решения, т.е. да се увери, че са постановени в съответната форма от компетентен орган съгласно приложимите материални и процесуални правила и при спазване на предмета и целта на закона. По същият начин, член 12 от закона от 1997 г. за Върховния административен съд (« *Закон за Върховния административен съд* »), така както е в сила в момента на събитията, разпорежда, че мотивите за отмяна на административните решения са липсата на компетентност на административния орган издал решението, неговата невъзможност да приеме решение в съответната форма, значително нарушение на административно процесуалните правила, нарушение на материалния закон или несъответствие с предмета и целта на закона.

III. ПРИЛОЖИМИ ДОКУМЕНТИ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА

33. На 20 декември 2000 г., Комитета на Министрите на Съвета на Европа е приел препоръка към страните членки R (2000) 23 относно независимостта и функциите на регулаторните власти в областта на радио разпространението, с която приканва страните членки да „да включат в своето законодателство и в своята политика съответно клаузи и мерки за предоставяне на регулаторните органи за сектора на радиоразпръскването на правомощия, които им позволяват да изпълняват своите мисии, както са предвидени от националното законодателство, по ефективен, независим и прозрачен начин, в съответствие с насоките, изложени в апендикса към тази препоръка”.

34. Ръководните насоки приложени към препоръката гласят следното, в съответните параграфи :

« (...)

3. Правилата, регламентиращи регулаторните органи за сектора на радиоразпръскването, особено тяхното членство, са ключов елемент на тяхната независимост. Следователно, те трябва да бъдат дефинирани така, че да ги защитават срещу всякакво вмешателство, и особено чрез политически сили или икономически интереси.

4. За тази цел трябва да се дефинират специфични правила по отношение на несъвместимостите, за да се избегне:

- влияние на политическата власт върху регулаторните органи;
 - изпълнение на функции или притежаване на дялове на членове на регулаторните органи в предприятия или други организации в медийния или свързаните с него сектори, които могат да доведат до конфликт на интереси във връзка с членството на регулаторния орган.
5. Освен това, правилата трябва да гарантират, че членовете на тези органи:
- се назначават по демократичен и прозрачен начин;
 - не могат да получават заповеди или инструкции от лице или орган;
 - не могат да правят изявления или да предприемат действия, които поставят под съмнение независимостта на техните функции, и не могат да се възползват от тях.

(...)

13. Една от съществените задачи на регулаторните органи в сектора на радиоразпръскването е присъждането на лицензии за радиоразпръскване. Основните условия и критериите, ръководещи присъждането и подновяването на лицензиите за радиоразпръскване, трябва да бъдат ясно дефинирани в закона.

14. Разпоредбите, регламентиращи процедурата за лицензиране на радиоразпръскването, трябва да са ясни и точни и трябва да се прилагат по открит, прозрачен и безпристрастен начин. Решенията, взимани от регулаторните органи в този контекст, трябва да подлежат на достатъчна публичност.

(...)

27. Всички решения и разпоредби, съответно взети и приети от регулаторните органи, трябва да бъдат:

- надлежно обосновани в съответствие с националното законодателство;
- открити за преглед от компетентните юрисдикции в съответствие с националното законодателство;

направени достъпни за обществото.»

ПО ПРАВО

I. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

35. От гледна точка на член 10 от Конвенцията, жалбоподателите се оплакват от факта, че отказа на властите да предоставят на Глас Надежда ЕООД лиценз за радио разпространение не е оправдан от гледна точка на параграф 2 от тази разпоредба.

36. Член 10 гласи :

« 1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. Този член не забранява държавите да подлагат на разрешителен режим радиокompаниите, телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.»

A. Аргументи на страните

37. Правителството се съгласява, че отказа за издаване на Глас Надежда ЕООД на лиценз за радио разпространение е представлявал намеса в правото на жалбоподателите на свобода на разпространение на информация или идеи. По негово мнение, все пак, тази намеса е била позволена в съответствие с третото изречение от параграф 1 на член 10. Действително, закона от 1998 г. за радиото и телевизията предвижда изрично да подложи радио разпространителите на разрешителен режим. Тази задача е била поверена на специален орган, на НСРТ, който е бил натоварен със защитата на свободата на словото. Освен това, законът, който е определял лицензионния режим е изписан с достатъчно яснота. Решението на НСРТ ясно е отбелязало, както това се вижда и от решението на Върховния административен съд от 21 март 2002 г., кои от тези критерии Глас Надежда ЕООД не е спазило. Някои от тях се отнасят до формата, докато други касаят необходимостта и възможността за реализиране на предложената радио станция. Това не би могло да мине за незаконно, произволно или дискриминационно, както това е отбелязано от Европейската комисия в решението прието по делото *Verein Alternatives Lokalradio Bern et*

Verein Radio Dreyeckland Basel с/у Швейцария (n° 10746/84, решение на Комисията от 16 октомври 1986 г., DR 49). Отказа за издаване на лиценз се дължи на факта, че Глас Надежда ЕООД не е спазило определен брой от предвидените критерии. Това решение за отказ е резултат от задълбочения анализ и е било прегледано от две съдебни инстанции.

38. Жалбоподателите поддържат, че НСРТ е приложила по произволен начин критериите си за оценка на молбите за лиценз за радио разпространение. На първо място, жалбоподателите не са имали пряк контакт с НСРТ, което е причинило закъснения и усложнения. На второ място, точковата система приета от НСРТ не е била правилно приложена. Изглеждало е естествено да се предположи, че всеки молител ще получи определен брой точки, че след това ще има класиране, и най-накрая, че този, който е получил най-голям брой точки ще получи лиценз. А НСРТ не е процедираа към тази оценка и се е задоволила, вместо това, да съобщи на молителите, дали ще получат лиценз или не. Следваната процедура не е нито публична, нито прозрачна. НСРТ не е уповестил мотивите за своите решения и молителите не са били информирани за причината поради която някои от тях са получили лиценз, а други не. Оценките, които се отнасят до тях никога не са ставали публично достояние. Тези пропуски не са били разгледани или запълнени по време на процедурата по съдебен контрол, която е последвала, което пък е лишило този контрол от всякакъв практически обхват. Поради всички тези причини, жалбоподателите считат, че намесата в правото им на свобода на словото не е била предвидена от закона.

39. Жалбоподателите се оплакват освен това, че решението на НСРТ, в техния конкретен случай, илюстрира отлично горе-упоменатите пропуски. Това решение, освен това, не е успяло да установи точното равновесие между различните заложиени интереси. Той е стигнал до заключението, че Глас Надежда ЕООД не е спазил определен брой критерии поставени от НСРТ. А някои от тези критерии не са били легитимни изисквания за едно демократично общество, докато други са били очевидно лишени от основание. Понятието „регионален обхват”, например, не е било ясно. Критерия „търговски перспективи” е без значение, тъй като радио станцията не е била предвидена да бъде търговско дружество. Изискването да се служи на „обществени функции”, като част от критериите на НСРТ относно програмите, не е легитимно в едно демократично общество. Критериите сочат, че това изискване означава, че радиото трябва да предлага „информация и коментари”, „култура и образование” и „програми за групите в неравностойно положение”. Тъй като решението на НСРТ не е уточнило с какво точно Глас Надежда ЕООД не спазва тези изисквания, и тъй като жалбоподателите не са могли да

получат информация относно обсъжданията на НСРТ, те са стигнали до заключението, че самото религиозно програмиране е било преценено като неприемливо. В техните очи, една такава политика е противна както на член 9, така и на член 10. Най-накрая, заключението, че програмите на радио станцията няма да бъдат уникални, очевидно е неоснователно, тъй като не е съществувала нито една друга религиозна християнска радио станция в София, нито в България, въпреки социологическите проучвания сочещи, че слушателите ще приемат добре една такава радио станция.

Б. Оценка на съда

1. Допустимост

40. Съдът отбелязва, още в началото, че единствено дружеството жалбоподател, Глас Надежда ЕООД, е поискало лиценз и същият му е бил отказан (параграфи 8 и 10 по-горе). Така че, се поставя въпроса да се види дали вторият жалбоподател, г-н Еленков – едноличен собственик и управител на дружеството – може също да претендира, че е жертва по смисъла на член 34 от Конвенцията. Съдът припомня, че при делото *Groppera Radio AG и други с/у Швейцария* (решение от 28 март 1990 г., серия А н° 173, р. 21, § 49), е отсъдил, че едноличният акционер и законен представител на едно дружество също може да бъде счетен като жертва що се отнася до забрана за излъчване. Тъй като, настоящото дело е идентично с делото *Groppera* в това отношение, Съдът счита, че г-н Еленков може също да мине за жертва на претендираното нарушение. Освен това, Правителството не е оспорило това му качество.

41. Съдът счита, освен това, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и констатира, че не среща никакви други основания за недопустимост. С оглед на това, то следва да бъде обявено за допустимо.

2. Същество

а) Налице ли е намеса в правото на жалбоподателите на свобода на словото ?

42. Отказа да се предостави на Глас Надежда ЕООД лиценз за радио разпространение е довел до намеса в правото на двамата жалбоподатели на свобода на комуникация на информацията и идеите (*Verein Alternatives Lokalradio Bern и Verein Radio Dreyeckland Basel с/у Швейцария*, цитирано по-горе, стр. 126, *Informationsverein Lentia и други с/у Австрия*, решение от 24 ноември 1993 г., серия А н° 276, стр. 13, § 27, *Radio ABC с/у Австрия*, решение от 20 октомври 1997 г., Сборник 1997-VI, р. 2197, § 27, *Leveque с/у Франция* (реш.), н°

35591/97, 23 ноември 1999 г., *Brook c/у Великобритания* (реш.), n° 38218/97, 11 юли 2000 г., *United Christian Broadcasters Ltd c/у Великобритания* (реш.), n° 44802/98, 7 ноември 2000 г., и *Demuth c/у Швейцария*, n° 38743/97, § 30, ЕСПЧ 2002-IX; и, *mutatis mutandis*, *Groppera Radio AG и други*, цитирано по-горе, стр. 22, § 55, *Autronic AG c/у Швейцария*, решение от 22 май 1990 г., серия А n° 178, стр. 23, § 47, *Tele 1 Privatfernsehgesellschaft mbH c/у Австрия*, n° 32240/96, § 24, 21 септември 2000 г., et *Murphy c/у Ирландия*, n° 44179/98, § 61, 10 юли 2003 г.).

43. Така, че следва да се определи дали тази намеса е била „предвидена от закона“, преследвала е една или повече легитимни цели според третото изречение на параграф 1 от член 10 или параграф 2 на този член, и дали е била „необходима в едно демократично общество“.

44. При преценката си, Съдът ще се съобразява с това, което според третото изречение на член 10 § 1, Държавите членки могат да регламентират, с разрешителен режим, организацията на радио разпространението на тяхна територия, по-специално техническите ѝ аспекти. Условие за отпускането на лиценз могат да бъдат и забележки, като тези, които касаят характера и целите на бъдещата радио станция, възможностите за внедряване на национално, регионално или местно ниво, правата и нуждите на дадена публика, както и задълженията изхождащи от международни правни инструменти. Все пак, съответствието на подобни намеси с Конвенцията, следва да се оценява от гледна точка на изискванията на параграф 2 (*United Christian Broadcasters Ltd*, и *Demuth*, §§ 33-35, цитирани по-горе).

б) Оправдана ли е била намесата ?

45. Съдът трябва, преди всичко, да разгледа, дали отказа за предоставяне на лиценз за радио разпространение е бил „предвиден от закона“ по смисъла на член 10. Според постоянната си съдебна практика, този израз, който се използва също и в членове 8, 9 и 11 от Конвенцията, изисква най-напред намесата в правата гарантирани от тези разпоредби да има своята вътрешна законова уредба, но се отнася също и до качеството на въпросния закон; тя изисква достъпа до закона на засегнатите лица и достатъчно точна формулировка, която да им позволи – като се прибегне, в случай на нужда, до специализиран съвет – да предвидят, в някаква разумна степен, предвид обстоятелствата по конкретния случай, резултатите, които могат да последват от определено действие (виж, сред множество други, *Maestri c/у Италия* [GC], n° 39748/98, § 30, ЕСПЧ 2004-I).

46. Вътрешното право, трябва също да предоставя определена защита срещу произволните посегателства от страна на публичните

власти срещу правата гарантирани от Конвенцията. Когато става дума за въпроси, които касаят основните права, законът ще противоречи на върховенството на законодателството, един от основните принципи на едно демократично общество, залегнали в Конвенцията, ако правото на преценка предоставено на изпълнителната власт не познава граници. С оглед на това, той трябва да определи обхвата на условията за упражняване на една такава власт с дотатъчна яснота (*Хасан и Чауш с/у България* [GC], н° 30985/96, § 84, ЕСПЧ 2000-XI). Законът трябва също да предвиди адекватни и достатъчни гаранции срещу злоупотреби, което в някои случаи може да включва процедури с оглед ефективното разглеждане от съдилищата (виж, *mutatis mutandis*, *Lupsa с/у Румъния*, н° 10337/04, § 34, 8 юни 2006 г.).

47. Що се отнася до настоящото дело, Съдът веднага отбелязва, че намесата в правата на жалбоподателите на свобода на словото изцяло е резултат от решението на НСРТ, което, по силата на закона, се налага на ДКД (параграфи 12, 14 и 29 по-горе). Така че, съдът може да се ограничи в разглеждането си до това решение.

48. Той отбелязва, че издаването или не издаването на лиценз за радио разпространение е подчинено на спазването от страна на жалбоподателите на определен брой критерии публикувани от НСРТ в неговия бюлетин. Някои от тези критерии – като необходимостта да се притежава „достатъчно опит в областта на създаването на радио програми” – са достатъчно ясни, докато други – като факта да се обслужват определени „обществени функции” – са по-малко ясни (параграф 28 по-горе). Въпреки възприетата точкова система, повечето от тези критерии могат да бъдат обект на особено субективна преценка.

49. Съдът е предразположен да приеме, че тези критерии, в конкретния контекст на делото, са били достатъчно достъпни и точни, за да отговарят на изискването за законност въведено в Конвенцията (виж, *mutatis mutandis*, *Groppera Radio AG и други*, цитирано по-горе, стр. 26, § 68). Все пак, той трябва да провери дали начинът по който НСРТ ги е приложил в случая е предоставил достатъчни гаранции срещу произвола.

50. С оглед на това, Съдът отбелязва, че НСРТ не е провело никакво публично съвещание и, че неговите обсъждания са останали тайни, докато съдът е постановил на този орган да предаде на жалбоподателите копие от доклада от обсъжданията (параграфи 8 и 19-22 по-горе). Освен това, НСРТ не е обяснил в решението си, защо счита, че Глас Надежда ЕООД не отговаря или отговаря само частично на някои от нейните критерии, а се е задоволил с обявяването, че това е така (параграф 8 по-горе). Така, нито жалбоподателите, нито обществото са били информирани за начина по който НСРТ е

използвал правомощията си да решава, за да откаже лиценз за радио разпространение.

51. Тази липса на мотивация не е била преодоляна по време на процедурата по съдебен контрол, която е последвала, тъй като Върховният административен съд е обявил, че дискреционната власт на НСРТ не може да бъде обект на контрол (параграфи 16 и 18 по-горе). Този фактор, добавен към доста мътните цели на някои от критериите на НСРТ относно програмите, е лишил жалбоподателите от всякаква законна защита срещу произволна намеса в правото им на свобода на словото. С оглед на това, Съдът отбелязва, че ръководните насоки приети от Комитета на Министрите на Съвета на Европа относно регулирането в областта на радио разпространението, апелират към открито и прозрачно приложение не правилата уреждащи процедурата по издаване на лицензи и препоръчват по-конкретно, че „[в]сяко решение взето (...) от регулаторните власти [да бъде] надлежно мотивирано [и] подлежащо на контрол от компетентните съдебни власти” (параграфи 33 и 34 по-горе).

52. С оглед на горните забележки, Съдът заключава, че намесата в правото на жалбоподателите на свобода на словото не е била предвидена от закона, както изисква Конвенцията. При тези условия, не е необходимо да се изследва дали тази намеса е преследвала легитимни цели и, ако се предположи, че да, дали е била пропорционална на преследваната цел.

53. С оглед горното, е налице нарушение на член 10 от Конвенцията.

II. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 9 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

54. Жалбоподателите се оплакват, от гледна точка на член 9 от Конвенцията, че отказа на властите да предоставят на Глас Надежда ЕООД лиценз за радио разпространение силно е намалило способността им да предадат на друго религиозните си идеи и с това е засегнало свободата им да дават израз на религията си. Според тях, този отказ не е оправдан от гледна точка на втория параграф на този член, и това поради причините вече посочени във връзка с член 10, параграф 2 от Конвенцията.

55. Член 9 гласи :

« 1. Всеки има право на свобода на мисълта, съвестта и религията; това право включва свободата на всеки да променя своята религия или убеждения и свободата да изповядва своята религия или убеждения индивидуално или колективно, публично или в частен кръг, чрез богослужение, преподаване, практикуване и спазване на ритуали.

2. Свободата да се изповядват религията или убежденията подлежи само на такива ограничения, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на обществената сигурност, за защитата на обществения ред, здравето и морала или за защитата на правата и свободите на другите.»

А. Аргументи на страните

56. Правителството заявява, че критериите, въз основа на които НСРТ е отказал издаването на лиценз за радио разпространение, нямат какъвто и да било религиозен характер. Също така, НСРТ не е основал решението си върху религиозния характер на програмите предложени от радиото. Напротив, от документите по делото става ясно, че властите, които разполагат с компетентности в религиозната област са одобрили молбата за лиценз на Глас Надежда ЕООД. Въпреки това, тази молба, както всички останали, е трабвало да отговаря на критериите публикувани от НСРТ. Отказа за предоставяне на лиценз поради неспазването на тези критерии не може, според него, да мине за намеса в правото на жалбоподателите да дават израз на религията или убежденията си.

57. Жалбоподателите изтъкват същите аргументи, като тези изложени във връзка с член 10 от Конвенцията.

Б. Оценка на Съда

58. Съдът отбелязва, че това оплакване е свързано с предходно разглежданото. Така, че и то трябва да бъде обявено за допустимо.

59. Въпреки това, като се имат предвид констатациите направени във връзка с член 10 (параграфи 42-53 по-горе), Съдът счита, че не е необходимо да се разглежда дали е налице нарушение и на член 9 от Конвенцията. (*United Christian Broadcasters Ltd*, и *Murphy*, §§ 60 и 61, цитирани по-горе).

III. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

60. Жалбоподателите изтъкват, от гледна точка на член 13 във връзка с член 9 и 10 от Конвенцията, отказа на Върховния административен съд да контролира решенията на ДКД и на НСРТ по същество. Те се оплакват, че са лишени от ефективна възможност за обжалване, поради факта, че са били принудени да предприемат две различни процедури.

61. Член 13 гласи :

« Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални

власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.»

А. Аргументи на страните

62. Правителството изтъква, че по време на вътрешната процедура, Глас Надежда ЕООД се е оплакало единствено от посегателство срещу свободата на словото му без да се оплагва от посегателство срещу религиозните му права. Тези оплаквания, в случая, са били разгледани на два път от две съдебни инстанции. Върховния административен съд не е процедирал по-различно, отолкото би го направил за яко друго дело, което му е възложено: той е проверил законността на административното решение в зависимост от приложимите критерии. Всеки знае, че един съдебен контрол се отнася единствено до законността на едно административно решение; това са сторили и съдебните власти от всички равнища, които са били сезирани по въпроса.

63. Жалбоподателите поддържат, че отказа на вътрешните съдебни власти да разгледат по същество молбата им за съдебен контрол на решението на НСРТ, ги е лишило от възможността за ефективно обжалване. Пзовавайки се на решението постановено по делото *Хасан и Чауш* (цитирано по-горе), те подчертават, че заключението на Върховния административен съд, според което компетентните органи се ползват, в областта на разглеждането на молбите за лиценз, с дискреционна власт, която не подлежи на контрол, противоречи на член 13 от Конвенцията, който изисква наличието на възможност за обжалване, която да позволява да се преразгледа изцяло необходимостта от намеса в правата гарантирани от членове 9 и 10.

Б. Оценка на Съда

1. Допустимост

64. Съдът счита, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и констатира освен това, че не среща никакви други мотиви да недопустимост. С оглед на това то следва да се обяви за допустимо.

2. Същество

65. Съгласно постоянната съдебна практика на Съда, член 13 гарантира съществуването във вътрешното законодателство на средство за обжалване, което да позволява да се позове на него – и оттук да изтъкне неспазването – на правата и свободите в Конвенцията така както са залегнали в нея. Все пак, подобна възможност за

обжалване се изисква само за „основателните“ оплаквания от гледна точка на Конвенцията (виж сред множество други, *Boyle u Rice c/у Великобритания*, решение от 27 април 1988 г., серия А н° 131, стр. 23, § 52).

66. С оглед констатацията за нарушение на член 10 по-горе, жалбата очевидно е основателна. Така че, Съдът следва да провери дали жалбоподателите са разполагали съгласно вътрешното законодателство с възможност за обжалване, която им позволява да се позоват на правата извлечени от Конвенцията.

67. Във тази връзка, Съдът отбелязва, че по време на първата процедура на съдебен контрол, Върховния административен съд е постановил, че му е невъзможно да разгледа законността на решението на НСРТ и, че може да разгледа единствено тази на ДКД (параграфи 12 и 14 по-горе). Това би могло да постави проблем, тъй като решението на НСРТ никога не е било официално съобщено на Глас Надежда ЕООД, поради процедурата на две нива предвидена във вътрешното законодателство (параграфи 8 и 26 по-горе). Съдът счита, че ситуацията все пак е останала в съответствие с член 13, тъй като жалбоподателите са могли в последствие да оспорят решението на НСРТ в рамките на пряка процедура за съдебен контрол (параграфи 15 и 18 по-горе). При определени обстоятелства, съвкупността от всички възможности за обжалване предвидени във вътрешното законодателство могат да отговорят на изикванията на член 13 (виж сред много други, *Leander c/у Швеция*, решение от 26 март 1987 г. серия А н° 116, стр. 30, § 77).

68. Що се отнася до процедурата насочена срещу решението на НСРТ, Съдът отбелязва, че Върховния административен съд ясно е обявил, че не може да контролира начина по който този орган е оценил съответствието с приложимите критерии на документите на Глас Надежда ЕООД относно програмите, тъй като тази оценка е в дискреционната власт на НСРТ (параграфи 16 и 18 по-горе). Така, Върховният административен съд е отказал поради причини по същество да се намеси в упражнението на дискреционната власт на НСРТ и не е разгледал въпросите по същество на оплакването направено от страна на ответниците по член 10.

69. Съдът се е сблъскал с подобна ситуация в делата *Smith u Grady c/у Великобритания* и *Peck c/у Великобритания*, където английските съдилища не са взели предвид аргументите представени от жалбоподателите въз основа на Конвенцията, а са се ограничили да проверят дали властите, като са накърнили техните права от гледна точка на Конвенцията, са упражнили своето правомощие по „нерационален“ начин (*Smith u Grady c/ Великобритания*, п^{ра} 33985/96 и 33986/96, §§ 136-137, ЕСПЧ 1999-VI, и *Peck c/у Великобритания*, п^о 44647/98, § 105, ЕСПЧ 2003-I). При тези две дела, той е постановил, че

този метод не отговаря на изискванията на член 13, тъй като, за да бъде една жалба ефективна по смисъла на тази разпоредба, е трябвало вътрешните власти, които са се произнасяли по делото, да разгледат съществуването на оплакването въз основа на Конвенцията. В тези два случая, това означава, че те е трябвало да проверят дали намесата в правата на жалбоподателите е отговаряла на наложителна социална нужда и е пропорционална на визираните легитимни цели (*Smith и Grady*, § 138, и *Peck*, § 106, цитирани по-горе). В решението *Hatton и други с/у Великобритания*, по-наскоро, Съдът е стигнал до заключението за нарушение на член 13 с мотива, че националните съдебни власти са упражнили контрол, който се ограничава до класическите понятия на английското публично право, като липсата на рационалност, неравенството и явната грешка при преценката, без да се концентрират върху въпроса да се знае дали мерките ограничаващи правата на жалбоподателите въз основа на Конвенцията, могат да минат за оправдани (*Hatton и други с/у Великобритания* [GC], n° 36022/97, § 141, ЕСПЧ 2003-VIII). По същият начин, по делото *Хасан и Чауш* (цитирано по-горе), Съдът е достигнал до заключението за нарушение на член 13 по-специално, тъй като контролирайки административно решение, бившия български Върховен съд е отказал да разгледа въпросите по същество с мотива, че органа, който е засегнал правата на жалбоподателите, гарантирани от Конвенцията, се е ползвал неограничена дискреционна власт (решение цитирано по-горе, § 100).

70. С оглед на горното, Съдът заключава, че, както при делата, които бяха цитирани, метода следван в случая от Върховния административен съд – а именно отказа да се намеси поради причини по същество при упражнението на дискреционната власт на НСРТ – не отговаря на изискванията на член 13 от Конвенцията.

71. С оглед на това, е налице нарушение на тази разпоредба.

IV. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

72. Според член 41 от Конвенцията,

«Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.»

A. Вреди

73. Жалбоподателите претендират 10 000 евро за морални вреди. Те заявяват, че са искали да създадат религиозна радио станция не за да направят от нея търговско дружество, а с нестопанска цел. Осем

личности подкрепящи тази инициатива са посветили от своето време и от своята енергия, за да подготвят необходимите документи за получаването на лиценз за радио разпространение. Неоправданийт отказ на властите да издадат лиценз, в допълнение към невъзможността да се оспори ефективно отказа е обезсърчил всички тези хора, както и множество други членове на религиозната им общност.

74. Правителството не изразява становище по въпроса.

75. Съдът подчертава, че когато присъжда справедливо обезщетение, той може да вземе предвид единствено вредата понесена от жалбоподателите, а не тази претърпяна от трети лица. С оглед обстоятелствата по делото и съдебната си практика в областта на исканията за обезщетение на морални вреди депозирани от името на юридически лица или организации (*Висш духовен съвет на мюсюлманската общност с/у България*, n° 39023/97, § 116, 16 декември 2004 г., и други цитирани решения), Съдът счита, че следва да се присъди известна сума по тази точка на г-н Еленков и на Глас Надежда ЕООД. Неоправданийт отказ за издаване на лиценз за радио разпространение, последван от отказа на съдебните власти да разгледат по същество възложените оплаквания, неизбежно е причинило морална вреда на двамата жалбоподатели. Произнасяйки се по справедливост, Съдът им присъжда общо 5 000 евро, заедно с всички суми, които биха могли да бъдат дължими като данъци.

Б. Разходи

76. Жалбоподателите претендират възстановяването на 3 600 евро съответстващи на разходите направени пред Съда. В доказателство предоставят договор за хонорар сключен между тях и техния представител, както и обобщение на часовете труд предоставени от последния.

77. Правителството не изразява становище по въпроса.

78. Съгласно съдебната практика на Съда, жалбоподателите имат право на възстановяването на разходите, за които е установено, че са реално и необходимо извършени и са с разумен размер. В случая, с оглед данните на негово разположение и критериите изложени по-горе, Съдът счита за разумно да присъди на жалбоподателите сумата от 2 500 евро, както и всяка сума, която би могла да бъде дължима като данъци.

В. Мораторна лихва

79. Съдът счита за уместно да базира мораторната лихва върху лихвеният процент по пределното кредитно улеснение на Централната европейска банка увеличена с три процентни пункта.

С ТЕЗИ МОТИВИ, СЪДЪТ, ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима ;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията ;
3. *Постановява*, че няма основание за отделно разглеждане на оплакването въз основа на член 9 от Конвенцията;
4. *Постановява*, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията във връзка с член 10 от Конвенцията;
5. *Постановява*
 - а) че Държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателите, в срок от три месеца след като решението стане окончателно, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, обърнати в български лева, по курса в деня на изплащането:
 - i. 5 000 евро (пет хиляди евро) за морални вреди ;
 - ii. 2 500 евро (две хиляди и петстотин евро) за разходи ;
 - iii. всички суми, които биха могли да бъдат изискуеми като данъци върху тези суми;
 - б) след изтичането на този срок и до изплащането им, тези суми ще бъдат олихвявани с проста лихва с лихвеният процент по пределното кредитно улеснение на Централната европейска банка, валиден през този период, увеличен с три процентни пункта;
6. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение над тези суми.

Съставено на английски език, след това съобщено писмено на 11 октомври 2007 г. в приложение на член 77 §§ 2 и 3 от правилника.

Клаудиа ВЕСТЕРДИЕК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател